

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

MIRVA KORVALA

Lastensuojelulain mukaisten perhe- palveluiden tarvekartoitus Satakun- nassa

SOSIAALIALAN TUTKINTO-OHJELMA
2022

Tekijä(t) Korvala, Mirva	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Tammikuu 2022
	Sivumäärä 23	Julkaisun kieli suomi
Julkaisun nimi Lastensuojelulain mukaisten perhepalveluiden tarvekartoitus Satakunnassa		
Tutkinto-ohjelma sosiaali-alan tutkinto-ohjelma		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Lastensuojelun sijais- ja avohuollon palveluita tuottava Metsäkoto Oy on perustamassa Satakuntaan perhetukikeskusta, joka tarjoaa lastensuojelulain mukaisia perheitä tukevia palveluita. Tällaisia palveluita voivat olla esimerkiksi tehostettu perhetyö, perhekuntoutus ja tukihenkilötoiminta. Perhetukikeskuksen suunnittelu on siinä mielessä ajankohtaista, että koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne on hankaloittanut monen perheen tilannetta entisestään ja lastensuojelun tarjoama apu voi olla tarpeen.</p> <p>Tämän tutkimuksellisen opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaista tarvetta Satakunnassa on tällä hetkellä lastensuojelulain mukaisille perhepalveluille ja miten koronavirus on vaikuttanut tukea tarvitsevien perheiden arkeen.</p> <p>Varsinainen tutkimusaineisto on kerätty haastattelemalla lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä ja sosiaaliohjaajia eri puolilta Satakuntaa. Haastattelun menetelmänä oli laadullinen tutkimus, ja se toteutettiin sähköpostikyselynä.</p> <p>Tutkimuksen tulosten perusteella eniten tarvetta on henkilöstölle, jolla olisi osaamista liittyen mielenterveysongelmiin sekä neuropsykiatrisiin oireyhtymiin. Pulaa on ammatillisista tukihenkilöistä ja tukiperheistä. Jossain määrin tarvittaisiin lisäresursseja myös perhetyön tekemiseen. Koronapandemian myötä lastensuojeluilmoitukset ovat lisääntyneet ja kiireellisiä sijoituksia on jouduttu tekemään aiempaa enemmän. Monille koulu-laisille etäopetukseen siirtyminen on ollut haasteellista aikaa.</p>		
Avainsanat lastensuojelun avopalvelut, perhepalvelut, Satakunta		

Author(s) Korvala, Mirva	Type of Publication Bachelor's thesis	Date January 2022
	Number of pages 23	Language of publication: Finnish
Title of publication Needs Assessment of Family Services under Child Welfare Act in Satakunta		
Degree programme Bachelor of Social Services		
Abstract <p>Metsäkoto Oy, a provider of child protection substitute care and open care services, is setting up a family support centre in Satakunta to provide family support services under the Child Welfare Act. These services may include, for example, intensive family work, family rehabilitation and support person activities. The planning of a family support centre is timely in the sense that the exceptional situation caused by the coronavirus has further complicated the situation of many families, and assistance from child welfare services may be needed.</p> <p>The objective of this research thesis is to find out what the present need for family services under the Child Welfare Act in Satakunta is, and how the coronavirus has affected the daily lives of families in need of support.</p> <p>The actual research data was collected by interviewing social workers and social counselors of child welfare in different parts of Satakunta. The interview method was qualitative research, and it was conducted as an e-mail survey.</p> <p>According to the results of the survey, the greatest need is for personnel with expertise in mental health problems and neuropsychiatric syndromes. There is a shortage of professional support workers and support families. There is also a need for some additional resources for family work. The corona pandemic has led to an increase in child welfare notifications, and there have also been more emergency placements. For many school children, the transition to distance learning has been challenging.</p>		
Keywords child protection open care services, family services, Satakunta		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN KONTEKSTI	6
2.1 Opinnäytetyön tausta.....	6
2.2 Satakuntaa lukuina ja sosiaalipalveluiden järjestäjänä	7
2.3 Lastensuojelun avohuollon tukitoimet	9
2.3.1 Tehostettu perhetyö	9
2.3.2 Perhekuntoutus	10
2.3.3 Tukiperhe ja -henkilö.....	10
2.3.4 Lapsiperheiden kotipalvelu.....	11
2.4 Tutkimuksen työelämäyhteys.....	11
3 AINEISTON HANKINTA JA ANALYSOINTI.....	12
3.1 Tutkimusaineiston hankkiminen	12
3.2 Tutkimusmenetelmä	13
3.3 Kysely	13
4 KYSELYN VASTAUKSET	14
4.1.1 Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö	14
4.1.2 Porin perusturva.....	16
4.1.3 Huittinen	17
4.1.4 Rauma	17
4.1.5 Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymä (Kankaanpää).....	18
4.2 Yhteenvetoa ja päätelmiä	20
4.2.1 Tiivistelmä kaikista vastauksista	20
4.2.2 Miten tutkimus sujui?	21
4.2.3 Mitä sitten tarjottaisiin?	22
5 POHDINTA – MITÄ JÄI KÄTEEN?	23
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää, millaisille lastensuojelulain mukaisille perhepalveluille on tarvetta Satakunnan alueella. Olin myös kiinnostunut tietämään, miten koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne näkyi lastensuojelun avohuollossa. Tutkimuksen toimeksiantajana toimii Metsäkoto Oy, joka tarjoaa lastensuojelun avohuollon, sijaishuollon sekä jälkihuollon palveluita. Yrityksellä on tällä hetkellä kolme lastensuojelun sijaishuoltoyksikköä, jotka sijaitsevat Porissa ja Kankaanpäässä. (Metsäkoto Oy, 2021) Kunnat tuottavat suurimman osan lastensuojelun avohuollon palveluista, mutta joskus turvaudutaan yritysten tarjoamiin ostopalveluihin. Kunnalla on velvollisuus tarjota perheelle tarkoituksenmukaiseksi katsottua palvelua, vaikka sitä ei itse kunnassa järjestettäisikään. (Lastensuojelulaki 417/2007, 36§) Esimerkiksi tällöin voidaan tarvita palvelua yksityiseltä sektorilta. Metsäkoto Oy:lla on suunnitteilla perhetukikeskus, jonka palveluita voidaan tarjota koko Satakunnan alueella. Siksi kartoitusta oli hyvä tehdä, jotta tiedettäisiin, millaisia palveluita kannattaa lähteä suunnittelemaan ja toteuttamaan.

Kiinnostuin tästä aiheesta, koska olin keväällä 2020 työharjoittelussa Metsäkoto Oy:n lastensuojelulaitos Kangaskodossa. Satakuntalaisena ja lastensuojeluun perehtyneenä aihetta oli mukava lähestyä. Opiskeluissani olen valinnut vaihtoehtoiseksi ammatinopinnoksi lastensuojelun, nuorisokasvatuksen ja perhetyön kokonaisuuden, mikä tukee tätä aihetta. Kaksi työharjoittelua olen suorittanut lastensuojelulaitoksessa ja viimeisimmän työharjoittelun tein Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymässä (PoSa) tehostetussa perhetyössä. Etenkin jälkimmäisessä olen päässyt tutustumaan lastensuojelun perhepalveluihin. Myös yhdessä työssäni kehitysvammaisten lasten kuntoutusyksikössä olen kohdannut lastensuojelun avohuollon asiakkaita. Tällä hetkellä teen sijaisuuksia lastensuojelulaitoksissa. Monien lasten ja nuorten kohdalla on käytetty useita eri avohuollon palveluita, ennen kuin on jouduttu päättämään huostaanottoon tai kiireelliseen sijoitukseen.

Lastensuojelun avopalvelut ovat suurimmaksi osaksi koko perheeseen kohdistuvia. Näitä palveluita ovat esimerkiksi tehostettu perhetyö, perhekuntoutus ja taloudellinen tuki vaikkapa perheelle sopivan asunnon hankkimiseen. (Terveyden ja hyvinvointilaitoksen www-sivut 2020) Siksi puhun opinnäytetyössä sekä avohuollon tukitoimista ja lastensuojelulain mukaisista perhepalveluista, tarkoittaen kuitenkin samaa asiaa. Kunnat tarjoavat myös sosiaalihuoltolain mukaisia, perheitä tukevia palveluita, joihin ei vaadita lastensuojelun asiakkuutta. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 13§) Ne rajaan pois tutkimuksesta.

Yksi kattavista verkkolähteistä on Terveyden ja hyvinvointilaitoksen laatima Lastensuojelun käsikirja. Se sisältää tietoa lastensuojelun avohuollon tukitoimista ja sen toteuttamiseen liittyvistä laeista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021) Ehdottomasti suurin osa tutkimusmateriaalista tuli kuitenkin tekemistäni kyselyistä tutkimusprosessin lähdettyä käyntiin.

2 OPINNÄYTETYÖN KONTEKSTI

2.1 Opinnäytetyön tausta

Tutkimukseni keskeisimmän asiayhteyden käsittävät Satakunnassa tarjottavat lastensuojelun avohuollon tukitoimet. Sivuan myös sitä, miten koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne on vaikuttanut perheiden tuentarpeisiin.

Taustalla on myös liikeidean kehittäminen yritykselle, joka myy lastensuojelun avo- ja sijaishuollon palveluita. Tarvekartoituksen päämääränä onkin se, että lastensuojelun avo- ja sijaishuollon palveluita tarjoava Metsäkoto Oy voisi hyötyä selvityksestä kehittäessään perhetukikeskustaan.

2.2 Satakuntaa lukuina ja sosiaalipalveluiden järjestäjänä

Teetin sähköpostin välityksellä kyselyn lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijälle ja -ohjaajille eri puolilta Satakuntaa. Kunniksi valikoituivat Kankaanpää, Huittinen, Pori ja Rauma, jotta tietoa tulisi mahdollisimman tasaisesti ympäri maakuntaa. Lisäksi haastattelin sosiaalityöntekijää Satakunnan lastensuojelun kehittämisyksiköstä. Alun perin tarkoitukseni oli haastatella vain nimenomaan sosiaalityöntekijöitä, mutta heitä oli hyvin vaikea saada kyselyyn vastaamaan, tai edes kiinni puhelimitse. Päätinkin joustaa, ja haastatella myös sosiaaliohjaajia. Vaikka sosiaaliohjaajat eivät tee varsinaisia päätöksiä palveluiden tarjoamisesta, on heillä iso rooli palvelutarpeen arvioinneissa. (Pori, n.d.)

Satakunnassa julkisen sektorin sosiaalipalveluita järjestävät

- Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymä: Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Pomarkku ja Siikainen, (Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymä, n.d.)
- Porin perusturva: Pori, Ulvila ja Merikarvia, (Pori, n.d.)
- Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymä: Eurajoki, Harjavalta, Kokemäki ja Nakkila (Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymä, 2021) sekä
- Euran, Huittisten, Rauman ja Säkylän kunnat.

Alla olevaan taulukkoon on koottu numerotietoa sosiaalipalveluita järjestävien kuntayhtymien alueella olevista kunnista (Tilastokeskus, 2021). Koska Eura, Huittinen,

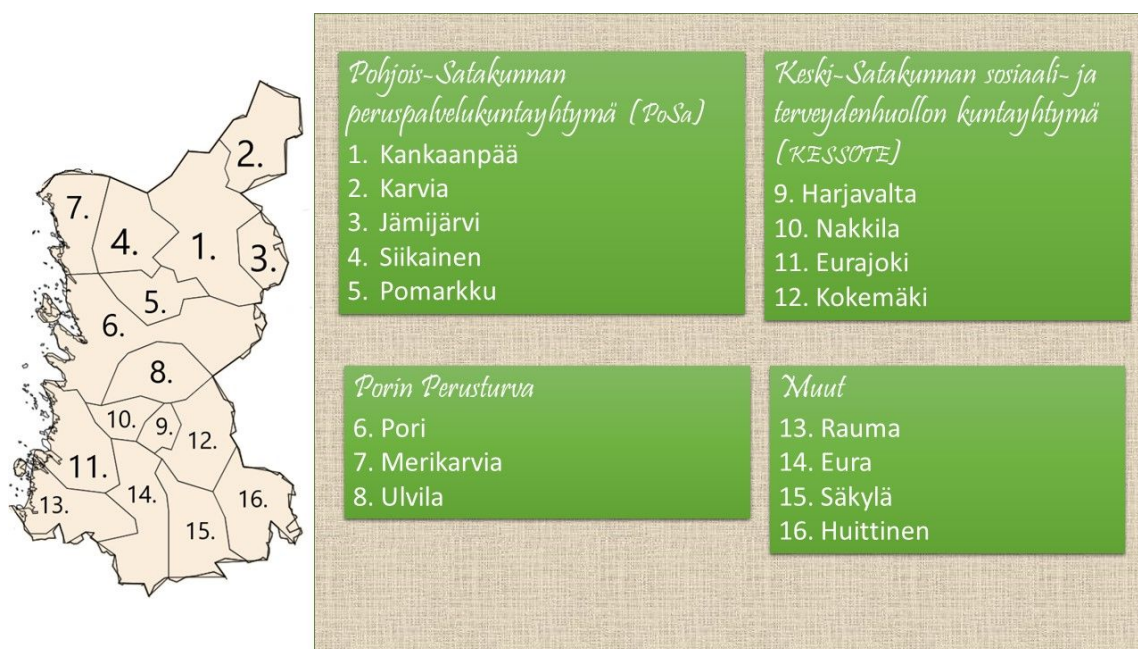
Rauma ja Säkylä tuottavat itsenäisesti hyvinvointipalvelunsa, ne ovat listattuna kohtaan ”Muut kunnat”.

Taulukko 1. Numerotietoa lasten ja perheiden määrästä eri kuntayhtymien alueilla. (Tilastokeskus, 2021)

ALUE	VÄKILUKU (2020)	ALLE 15-VUOTIAIDEN OSUUS % (2020)	PERHEIDEN MÄÄRÄ (2020)
Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymä (Jämijärvi, Kankaanpää*, Karvia, Pori, Ulvila)	20 235	13,9	5 609
Porin perusturva (Merikarvia, Pori, Ulvila)	99 485	14,3	26 869
Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymä (Eurajoki, Harjavalta, Kokemäki, Nakkila)	28 590	14,8	8 064
Muut kunnat (Eura, Huittinen, Rauma, Säkyli)	67 106	14,4	18 437
Yhteensä	215 416	14,4	59 534

*) Honkajoki liittyi osaksi Kankaanpään kaupunkia 1.1.2021. Taulukko on tehty vuoden 2021 aluejaon mukaan.

Koko maassa alle 15-vuotiaiden osuus oli 15,6 % vuonna 2020. Voidaan siis todeta, että Satakunnan alueella väestö on maan kokonaisprosenttiin verrattuna iäkästä. Eniten ja jopa yli maan keskiarvon, alle 15-vuotiaita oli Eurajoella (17,1 %) ja Ulvilassa (16,5 %). Pienin osuus alle 15-vuotiaista oli Siikaisissa (11,3 %) ja Karviassa (12 %). Perheeksi luetaan avio- tai avoliitossa olevat tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avioparit tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia. (Tilastokeskus, 2021) Perhe ei siis automaattisesti tarkoita yhteisöä, jossa olisi alaikäisiä lapsia. Lukumäärää nostavat parisuhteet, joiden lapset saattavat olla jo aikuisia. Näin ollen on vaikea saada täsmällistä tietoa siitä, paljonko kunnissa on nimenomaan lapsiperheitä.

Kuva 1. Satakunnan kartta. Peruskarttarasteri ©Maanmittauslaitos 8/2021

2.3 Lastensuojelun avohuollon tukitoimet

2.3.1 Tehostettu perhetyö

Tehostettu perhetyö on nimenomaan lastensuojelun asiakkaille suunnattua perhetyötä ja yksi keskeisimmistä avohuollon tukitoimista. Vuonna 2019 lastensuojelun avohuollon asiakkaina oli 52 858 lasta ja nuorta, eli 4,3 % kaikista väestön 0–20-vuotiaista. Lastensuojelun tehostettua perhetyötä hyödynsi 9 909 lapsiperhettä. Tämä vastaa 1,8 % kaikista Suomen lapsiperheistä. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2020, s. 12–13.)

Lastensuojelun perhetyön eli tehostetun perhetyön tavoitteena on tukea ja kuntouttaa vaikeissa elämäntilanteissa olevia lapsiperheitä, joilla on lastensuojelun asiakkuus. Useimmiten lastensuojelun perhetyöstä vastaavat sosionomiksi kouluttautuneet perhetyöntekijät. Työtä tehdään pääsääntöisesti perheen kotona. Kyseessä on sosiaalityön tukitoimi, joka on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Perheen tilannetta selvitetään yhteistyössä perheen kanssa ja pyritään yhteisesti sovittuihin muutostavoitteisiin. (Vilén ym. 2010, s. 32.)

2.3.2 Perhekuntoutus

Perhekuntoutuksella tarkoitetaan kuntouttavaa sijoitusta, jossa perhe sijoitetaan väliaikaisesti esimerkiksi lastensuojelulaitokseen tai päihdehuollon hoitolaitokseen. Myös toiseen perheeseen, eli perhehoitoon sijoittaminen on mahdollista. Perhekuntoutusta voidaan antaa myös päihteitä käyttävälle raskaana olevalle naiselle, jotta syntyvän lapsen terveys saadaan turvattua.

Perhekuntoutus eroaa perhetyöstä siten, että se tapahtuu laitospäristössä perheen kodin ulkopuolella. Kuten muutkin avohuollon tukitoimet, myös perhekuntoutus perustuu vapaaehtoisuuteen. Perhekuntoutus sopii käytettäväksi myös huostaanoton loppuvaiheeseen, kun perhettä ollaan jälleenyhdistämässä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021)

2.3.3 Tukiperhe ja -henkilö

Perhe voi hyötyä tukiperheestä tai tukihenkilöstä sosiaalihuollon palveluna, mutta myös lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Tukiperhe voi olla tavallinen lapsiperhe, lapseton pariskunta/yksin asuva tai jo omat lapsensa maailmalle lähettänyt pariskunta tai yksin asuva aikuinen, joka haluaa tarjota turvaa ja huolenpitoa lapsille ja nuorille. Tuen tarpeessa oleva lapsi tai nuori yöpyy perheen luona esimerkiksi viikonloppuisin tai loma-aikoina, ja osallistuu kyseisen perheen normaaliin arkeen.

Tukihenkilö tapaa tuettavaa lasta tai nuorta tämän omassa elinympäristössä, joko yhteisen mukavan tekemisen tai harrastusten merkeissä. Tukihenkilön on tarkoitus toimia turvallisena aikuisena, joka esimerkiksi kuuntelee asiakkaana olevan lapsen tai nuoren huolia ja murheita, tukee koulunkäynnissä, kannustaa harrastuksissa ja vie asiakasta esimerkiksi elokuviin tai luontoretkille. Tukihenkilö voi toimia myös itsenäistyvän nuoren tukena asumis- ja talousasioihin liittyen. Myös perheen aikuiset voivat hyötyä tukihenkilön avusta. Apu voi olla tukea liittyen arkisiin asioihin tai lasten hoitoon ja kasvatukseen.

Tukihenkilötoiminta voi olla sekä vapaaehtoistyötä että ammatillista toimintaa. Ammatillinen tukihenkilö voi olla esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan tai nuorisotyön ammattilainen, jolla on kokemusta lasten ja nuorten kanssa työskentelemisestä. Vapaaehtoinen tukihenkilö voi edustaa mitä tahansa ammattikuntaa. Tärkeintä on, että hän on luotettava ja turvallinen aikuinen, jolla on riittävän tasapainoinen elämäntilanne, tarpeeksi aikaa toimia tukihenkilönä ja vilpitön halu toimia tukea tarvitsevan lapsen tai nuoren auttajana. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021)

2.3.4 Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelu on sosiaalihuoltolain mukaista palvelua, mutta sitä voidaan tarjota myös lastensuojelun asiakkaana oleville perheille. Kotipalvelu on perheen avustamista jokapäiväiseen elämään liittyvissä tehtävissä, jotka voivat liittyä muun muassa asumiseen, lasten hoitoon ja kasvatukseen sekä perheen toimintakyvyn ylläpitämiseen.

Kotipalveluna annettava apu voi olla myös konkreettista apua, kuten asiakasperheen kodin siivoamista. Joskus perhe saattaa tarvita kotiapua sairauden, synnytyksen, vammien tai erityisen elämäntilanteen takia. Elämäntilanne voi olla esimerkiksi perheenjäsenen kuolema, vanhempien ero tai tilanne, jossa toinen vanhemmista on vankilassa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021)

2.4 Tutkimuksen työelämäyhteys

Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimii Metsäkoto Oy. Yritys on perustamassa lastensuojelun perhepalveluita tarjoavaa perhetukikeskusta. Tekemäni tarvekartoituksen avulla voidaan päätellä, millaisia palveluita perhetukikeskuksen kannattaa alkaa tuottaa. Tutkimustuloksia voidaan varmasti hyödyntää myös perhepalveluiden markkinointia suunniteltaessa. Tutkimuksesta hyötyy Metsäkoto Oy sekä mahdollisesti muut lastensuojelun palveluita myyvät yritykset.

Toinen linkki työelämään on tietysti se, kun otan yhteyttä kuntien ja kuntayhtymän lastensuojelun ammattilaisiin. Kysymyksiin vastaaminen vie sosiaalityöntekijöiden ja -ohjaajien aikaa, mutta parhaassa tapauksessa se voi olla heillekin antoisaa.

3 AINEISTON HANKINTA JA ANALYSOINTI

3.1 Tutkimusaineiston hankkiminen

Tutkimusaineiston keräämiseksi käytin kyselylomaketta, jonka lähetin haastateltaville sähköpostitse. Kyselystä voidaan käyttää myös nimitystä survey-tutkimus, jolloin kysely on standardoitu eli vakioitu. Vakioiminen tarkoittaa sitä, että kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään samat asiat tismalleen samalla tavalla. (Viikka 2021, s. 94.) Lomakehaastattelua voidaan kutsua myös strukturoiduksi haastatteluksi. Ominaista strukturoidulle haastattelulle on, että tutkija muotoilee harkitusti sekä kysymykset että niiden loogisen järjestyksen lomakkeella. Vastaajalla on tietysti mahdollisuus vastata kysymyksiin haluamassaan järjestyksessä, mutta oletuksena on, että jokainen vastattu kysymys vaikuttaa myös tulevien kysymysten vastauksiin. (Viikka 2021, s. 123.) Kysely alkaa kysymyksillä, jotka alustavat aihetta ja joihin on kohtuullisen helppo vastata: millaisissa tilanteissa asiakkaana olevat perheet ovat ja millaisia lastensuojelulain mukaisia palveluita on tällä hetkellä tarjolla. Kysely päättyy kysymykseen siitä, voiko haastateltavaan ottaa tarvittaessa yhteyttä vielä myöhemmin.

Sähköpostikyselyn hyvä puoli on, että haastateltavat (tässä tapauksessa sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat, jotka todennäköisesti vastaavat kyselyyn työajallaan) saavat mahdollisuuden miettiä ja muotoilla rauhassa vastauksiaan. Itselleni vastausten käsittelystä tulee helpompaa, kuin jos tekisin haastattelut kasvotusten paikan päällä. Tällöin joutuisin litteroimaan haastattelut tai tekemään muistiinpanoja niiden ohessa.

Tässäkin keruutavassa on kuitenkin riskinsä. Vastausprosentti saattaa jäädä matalaksi, jolloin voidaan puhua tutkimusaineiston kadosta. Lomakkeiden palautuksessa saattaa

olla myös viivettä, mikä vaikuttaa tietysti tutkimuksen etenemiseen negatiivisesti. (Viikka 2021, s. 94–95.)

3.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Lähtökoh-
tana laadulliselle tutkimusmenetelmälle on tutkimuksen subjektiivisuus. (Viikka 2021,
s. 67.) Koska jokainen perhe tilanteineen on yksilöllinen, ei ole olemassa tiettyä kaavaa
siitä, mikä toimii kenellekin. Vastauksiin vaikuttaa siis paljon haastateltavien omat
näkemys ja kokemukset, eikä ole olemassa objektiivista totuutta. Myös tutkija pys-
tyy tekemään tutkimustuloksista omia johtopäätöksiä.

Laadullinen tutkimus mahdollistaa myös vastaamisen vapaamuotoisuuden. Kysymyk-
siin voi halutessaan vastata laajemmin tai suppeammin, aivan sen mukaan kuin haas-
tateltavasta tuntuu luonteelta. Tämä saattaa tuoda tietysti myös lisähaastetta minulle,
jos en saa riittävän laajoja vastauksia tai jokin vastaus tuo mieleeni lisäkysymyksiä.
Tällöin joudun pyytämään haastateltavalta lisäselvityksiä.

3.3 Kysely

Hankin tutkimusaineistoni teettämällä sähköpostikyselyn perhepalveluista tai lasten-
suojelelun avohuollosta vastaaville sosiaalityöntekijöille ja palvelutarpeen arviointeja
tekeville sosiaaliohjaajille sekä Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikön sosiaa-
lityöntekijälle. Yksi haastateltavista vastasi kyselyyn suunnitelmasta poiketen puheli-
mitse.

Pidin kyselyä pätevimpänä tapana hankkia tarvittavaa aineistoa, sillä se kohdistui juuri
niihin sosiaalialan työntekijöihin, jotka tekevät päätökset ja arvioinnit palveluiden tar-
joamisesta asiakkaille. Käytin ositettua otantaa: tämä näkyy siinä, että olen tasaisesti
ympäri Satakuntaa valinnut tutkimukseen vastaajia. (Viikka 2021, s. 99.) Jokaista alu-
etta edustaa yksi haastateltava, ja lisäksi Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikön
sosiaalityöntekijän valitseminen toi esille yleisesti Satakunnan tilannetta.

Kysymykset olivat

1. Millaisissa tilanteissa asiakkaana olevat perheet ovat, ts. miksi asiakkuus on alkanut?
2. Millaisia lastensuojelulain mukaisia palveluita tällä hetkellä tarjotaan?
3. Mitkä avohuollon tukitoimista on useimmiten osoittautuneet perheen tavoitteita tukeviksi?
4. Miten koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne on näkynyt tukea tarvitsevien lapsiperheiden arjessa?
5. Onko poikkeustilanne mielestänne lisännyt tarvetta palveluiden tuottamiselle?
6. Onko jokin palvelu sellainen, johon on hankala löytää resursseja (esim. riittävästi ammattitaitoisia työntekijöitä, tiloja palvelun toteuttamiseen, palvelujen sijainti, tarpeeksi aikaa asiakastyölle, tietyn osa-alueen osaaminen, kuten nepsy-osaaminen)?
7. Olisiko tarvetta sellaisille palveluille, joita ei voida tällä hetkellä tarjota?
8. Mitä lisäkoulutuksia suosittelisitte työntekijälle, joka työskentelee erilaisissa elämäntilanteissa olevien perheiden kanssa?
9. Voinko lähestyä teitä uudestaan sähköpostitse tai puhelimitse lisäkysymysten merkeissä, jos tutkimuksen kannalta on tarpeen täydentää tai täsmentää joitakin kohtia?

4 KYSELYN VASTAUKSET

4.1.1 Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö

Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen, sain haastateltua lastensuojelun kehittämissyksikön sosiaalityöntekijää puhelimitse.

Työntekijä kertoo, että perheiden tilanteissa näkyy usein ylisukupolviset haasteet, vanhempien mielenterveysongelmat sekä uusavuttomuus. Tällä hetkellä on huutava pula tukiperheistä. Suurin osa asiakkaina olevista perheistä ovat sosiaalihuollon asiakkaita, mutta ongelmat ovat jo melkein siinä mitassa, että lastensuojelun asiakkuus tulisi kyseeseen. Työntekijän mukaan lastensuojelun asiakkaana olevat perheet ovat usein liian

haastavia tavallisille tukiperheille, joilla ei ole sosiaalialan koulutusta. Lisäksi tarvetta on myös tukihenkilöille, etenkin ammatillisille tukihenkilöille. Myös lastensuojeluun sosiaaliohjaajien virkaan/toimeen hakevien määrä on vähentynyt. Ennen yhtä paikkaa saattoi tavoitella kymmeniä eri hakijoita, nyt enää muutamia. Haastateltava ei osannut tähän sanoa mitään tiettyä syytä, mutta epäilee yksityisten lastensuojelupalveluiden lisääntymistä Satakunnan alueella vaikuttavaksi tekijäksi hakijamäärien vähenemiseen.

Keväällä 2020 alkanut koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne näkyi epätietoisuutena perheitä tukevissa palveluissa. ”Se oli sellainen sekasorto, kun ei tiennyt mitä voi pitää ja mitä ei”, haastateltava kuvaa. Tapaamisia ja kokoontumisia jouduttiin perumaan, minkä vuoksi monen perheen tilanne huononi välillisesti.

Työntekijä on sitä mieltä, että tiloja palveluiden toteuttamiseen löytyy kyllä Porista ja muualta Satakunnan alueelta. Ongelmaksi voi tulla enemmänkin Satakunnan pitkät etäisyydet, minkä takia perheet voivat joutua lähtemään pitkällekin tarvitsemiensa palveluiden perässä. Tämä taas vaatii muutenkin hankalassa tilanteessa olevilta perheilta sitoutumista. Asiakastyölle on joissakin kunnissa hyvinkin aikaa, mutta joissakin se jää harmittavan vähäiseksi.

Perheiden kanssa työskentelevät tarvitsevat ammattiosaamisen lisäksi osaamista traumatyöstä ja kiintymyssuhdehäiriöistä. Myös vanhemmat voivat olla kärsineet turvatomista kiintymyssuhteista omassa lapsuudessaan, jolloin turvallisen kiintymyssuhteen luominen omaan lapseen voi olla hankalaa. Tämä tuo vielä enemmän haastetta perhetyötä tekeväälle ammattilaiselle. Neuropsykiatrinen osaaminen on myös tärkeää olla hallussa. Myös lapset, joilla ei ole neuropsykiatrisia pulmia, hyötyvät työntekijän nepsy-osaamisesta. Pelkkä AMK-tutkinto tai ammatillinen perustutkinto on siis harvoin riittävä, sillä lisäosaamista tarvitaan. Työntekijällä tulee olla myös tilanteen lukutaitoa ja joustavuutta. Kaikki perheet eivät hyödy kahvipöydän ääressä keskustelemisesta, vaan usein tarpeen on myös konkreettinen apu, jonka lomassa keskustelu perheen tilanteesta on luontevampaa.

Työntekijä nostaa esille myös takavuosina järjestetyn Perhe perheessä –palvelun, jossa alaikäinen äiti sijoitetaan sijaisperheeseen harjoittelemaan vanhemmuuteen liittyviä

taitoja. Tämä palvelu on tuottanut hyviä tuloksia, mutta siihen on hankalaa löytää sopivia ja halukkaita perheitä. Nuoren ja kokemattoman, ehkä rankan lapsuudenkin eläneen äidin ottaminen omaan kotiin on raskas ja vaativa prosessi perheelle. Sijaisperheeseen muuttaminen viimeisillään raskaana tai vastasyntyneen vauvan kanssa on myös suuri muutos nuorelle äidille, jolle pelkkä vanhemmaksi tuleminen on iso elämänvaihe. Onneksi tilalle on pystytty järjestämään myös muita nuoria äitejä auttavia tukitoimia. (Lastensuojelun kehittämisyksikön sosiaalityöntekijä, 2021)

4.1.2 Porin perusturva

Porin perusturvan lastensuojelun avohuollon palveluista kyselyyn vastasi yksi sosiaaliohjaajista.

Haastateltava kertoo, että osa asiakkaista tulee lapsiperheiden sosiaalipalveluiden kautta, kun ennaltaehkäisevät palvelut eivät ole perheen tilanteeseen nähden riittäviä. Lapsen tilanne voi olla haastava tai vanhemmilla saattaa olla ongelmia mielenterveyden tai päihteiden kanssa. Porissa tarjottavia avohuollon palveluita ovat mm. perhekuntoutus, perhetyö, perheen taloudellinen tuki, erimittaiset avohuollon sijoitukset, tukihenkilötyö sekä sosiaaliohjaus. Näistä sosiaaliohjaus, perhetyö sekä taloudellinen tuki ovat useimmiten sellaisia, jotka vastaavat perheen tuen tarpeeseen.

Haastateltavan mukaan kiireellisten sijoitusten määrä on saattanut lisääntyä koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilanteen myötä. Hän on huomannut omien asiakasperheittensä kanssa etäopintojen vaikutuksen tilanteiden kriisiytymiseen, kun lapset eivät ole päässeet käymään normaalisti koulussa.

Mielenterveyspalveluihin on myös Porissa pitkät jonot, mikä näkyy lasten ja nuorten voinnissa. Sosiaalialan työntekijällä olisi hyvä olla myös päihdeosaamista, josta ohjaajan mukaan onkin pulaa. Hän suosittelee päihdekoulutusta perheiden parissa työskenteleville ammattilaisille. Myös koulutus neuropsykiatriisiin ongelmiin olisi hyödyksi. (Porin perusturvan sosiaaliohjaaja, 2021)

4.1.3 Huittinen

Huittisten kaupungin lastensuojelun perhepalveluita edusti kyselyssä sosiaalityöntekijä ja perhekeskuksen päällikkö.

Huittisten perhekeskuksessa perhetyötä tekevät perheohjaajat, jotka tekevät sekä ennaltaehkäisevää perheohjausta, sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä, että lastensuojelulain mukaista tehostettua perhetyötä. Perheohjaajat voivat tarpeen mukaan toimia myös ammatillisina tukihenkilöinä, mikäli se on tarkoituksen mukaista. Perhetyön ja tukihenkilötoiminnan lisäksi tarjolla olevia palveluita on ainakin avohuollon sijoitus, tukiperhetoiminta, tuki lomanviettoon, taloudellinen tuki, lasten harrastusten tukeminen, sosiaaliohjaus, sosiaalityö, perhekuntoutus, lapsiperheiden kotipalvelu ja lastenpsykiatriin konsultaatio. Perheen tilanteesta riippuu täysin se, mikä palvelu toimii ja mikä ei. Joskus perhetyö, kotipalvelu tai perhekuntoutus ovat tehokkaita toimenpiteitä, joskus mikään niistä ei sovi perheen tilanteeseen.

Haastateltava kertoo, että koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne näkyy asiakkaana olevien perheiden tilanteiden monimutkaistumisena ja kasvaneena palveluntarpeena. Myös lastensuojeluilmoitukset ovat lisääntyneet.

Kunnan omien resurssien loppuessa joudutaan turvautumaan ostopalveluihin. Työntekijän mukaan riittävän intensiiviseen, kotiin vietävään perhetyöhön tai -kuntoutukseen ei ole tarpeeksi henkilöstöä eikä taloudellisia resursseja. Hän kuvaa tärkeäksi lisäosaamiseksi psykiatrisen ja neuropsykiatrisen osaamisen, mentalisaation, positiivisen pedagogiikan (esim. Ihmeelliset vuodet -menetelmä), kriisityön osaamisen ja lastensuojelulainsäädännön tuntemisen. (Perhekeskuksen sosiaalityöntekijä, 2021)

4.1.4 Rauma

Raumalta tavoitin sosiaaliohjaajan, jonka työnkuva koostuu avohuollon palveluiden lisäksi jälki- ja sijaishuollosta. Näin ollen hän ei täydellä intensiteetillä toimi kyselyn kohderyhmän kanssa, mutta halusin kuitenkin ottaa hänenkin näkemyksensä mukaan.

”Perhe on kokonaisuus, joka koostuu monesta eri yksilön tilanteesta ja historiasta”, hän kuvaa. Yleisimmiksi lastensuojelun asiakkuuden syiksi hän nimeää lapsen koulunkäynnin haasteet, rajattomuuden, lapsen tai vanhemman mielenterveysongelmat, päihteidenkäytön sekä erilaiset riippuvuudet.

Ohjaaja kertoo Rauman kaupungin sosiaalitoimen järjestävän ainakin verkostotyötä, systeemistä lastensuojelumallia, sosiaaliohjausta, akuuttityötä ja Ankkuritoimintaa. Lisäksi voidaan tehdä läheteitä muihin Rauman kaupungin palveluihin, kuten perhekeskukseen tai perhetukikeskukseen. Rauman perhetukikeskuksesta saatavia palveluita ovat esimerkiksi ammatillinen tukihenkilötoiminta, vastaanotto-osasto, perhekuntoutus, perheterapeuttinen työ, tehostettu perhetyö sekä valvotut tapaamiset.

Lastensuojeluilmoitusten määrä kasvoi myös Raumalla koronapandemian puhkeamisvuonna, eli 2020. Ohjaajan mukaan koulujen siirtyminen etäopetukseen toi esille paljon haasteita perheiden arjessa ja tilanteiden kriisiytymistä.

Haastateltava nimeää tarvetta olevan psykiatrian puolen palveluille ja osaamiselle. Lisäresursseja tarvittaisiin myös neuropsykiatrisesta osaamisesta. Hän itse kaipaisi nuorille aikuisille (esimerkiksi 18–25-vuotiaille) tarjottavaa tukiasumismuotoa Rauman seudulle. Hän tietää työnsä puolesta paljon nuoria, joille itsenäinen asuminen on mahdotonta huonon psyykkisen voinnin myötä. Tällaiset nuoret eivät kuitenkaan useimmiten halua asua laitostenmuotoisesti. Ohjaaja ehdottaisi hyväksi tukitoimeksi tukiasumista esimerkiksi kerrostalossa, jossa olisi samassa rapussa toimisto ja vuorokauden ympäri työskentelevä ohjaaja tukemassa nuorten asumista. (Rauman lastensuojelun sosiaaliohjaaja, 2021)

4.1.5 Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymä (Kankaanpää)

Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymästä tavoitin lastensuojelun sosiaaliohjaajan.

Haastateltava kertoo lastensuojelun asiakkuuden tarvetta arvioitavan palvelutarpeen arvioinnilla, joka tehdään lastensuojeluilmoituksen vireille tulon jälkeen. Kuten muissakin kunnissa ja kuntayhtymissä, sosiaalityöntekijä tekee päätöksen lastensuojelun asiakkuudesta palvelutarpeen arvioinnin perusteella.

Posan tarjoamia perheitä tukevia toimia ovat muun muassa tukihenkilö- ja perhetoiminta, tehostettu perhetyö, sosiaaliohjaus, perhekuntoutus ja taloudellinen tuki perheelle. Haastateltava ei erittele mitään tukitoimea muita toimivammaksi, koska perheet ja heidän tilanteensa ovat erilaisia. Yhteistä kaikille tukitoimille on, että niille asetetaan tavoitteet ja niiden toteutumista seurataan säännöllisesti.

Ohjaaja itse ei ole työskennellyt alalla ennen koronaviruksen aiheuttamaa poikkeustilannetta, mutta jututettuaan työkavereitaan selvisi, että poikkeustilanne on näkynyt monellakin tavalla tukea tarvitsevien perheiden arjessa. Erityiseksi haasteeksi hän nimeää koululaisten etäopiskeluajan. Muita kuormittavia tekijöitä ovat olleet vanhempien etätyöt ja yleinen epätietoisuus. Joillekin nuorille etäkoulu on sopinut mainiosti ja opiskelu on saattanut sujua hyvin, mutta monille koulun siirtyminen kotiin on ollut hankalaa. Lisäksi osalle nuorista on ollut vaikeaa palata takaisin lähiopetukseen etänä toteutetun opetuksen jälkeen. Lasten ja nuorten sosiaalisissa suhteissa on ollut haasteita senkin vuoksi, että harrastustoimintaa ja yhdessä kokoontumista on rajoitettu pitkän aikaa. Ohjaaja toteaa, että poikkeustilanteen vaikutuksen voivat näkyä vielä pitkällä tulevaisuudessakin, joten tuen tarvetta tulee varmasti olemaan jatkossakin.

Posassa lastensuojelun sosiaalityöntekijöissä on ollut vajausta, mutta sosiaaliohjaajia ja perheohjaajia on tarpeeksi. Työntekijöillä on erilaista osaamista ja koulutuksia käytynä, mikä tukee perheiden parissa tehtävää työtä. Pohjois-Satakunnan alueella tarjottavat palvelut tuntuvat tällä hetkellä riittävältä haastateltavan mielestä. (PoSan lastensuojelun sosiaaliohjaaja, 2021)

4.2 Yhteenvetoa ja päätelmiä

4.2.1 Tiivistelmä kaikista vastauksista

Osasin odottaa, että vastauksissa on paljon yhtäläisyyksiä, vaikka erojakin tietysti näkyi. Jos olisin haastatellut useampaa kuin yhtä sosiaalialan ammattilaista kultakin taholta, olisi varmasti tullut enemmän eroavaisuuksia vastauksiin. Esimerkiksi Pohjois-Satakunnassa saattaisi olla tarvetta jollekin tietylle palvelulle, vaikka kyselyyn vastannut sosiaaliohjaaja koki kaikkien tukitoimien olevan tällä hetkellä riittäviä.

Vastauksissa korostui perheiden lastensuojelun asiakkuuden osasyiksi mielenterveys- ja päihdeongelmat. Joskus ongelmia saattaa olla vain joko lapsilla tai vanhemmilla, joskus sekä että. Muiksi asiakkuuteen vaikuttaviksi tekijöiksi mainittiin myös kiintymyssuhdeongelmat, uusavuttomuus, lasten rajattomuus, erilaiset riippuvuudet sekä lasten koulunkäynnin haasteet.

Jokainen vastaajista oli sitä mieltä, että koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne on hankaloittanut perheiden tilanteita ja lisännyt tarvetta lastensuojelun avoimuuden palveluille. Lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut ja kiireellisiä sijoituksia on saatettu tehdä aiempaa enemmän. Etenkin perusopetuksen väliaikainen siirtyminen kotiin oli monille perheille haasteellista aikaa, vaikka joillekin lapsille etäopetus on sopinut mainiosti. Jos etäopetus alkoi sujua, siirtyminen takaisin koulunpenkille lähiopetukseen saattoi olla vaikeaa. Myös vanhempien etätyöskentely on vienyt joidenkin perheiden voimavaroja. Erilaiset rajoitustoimenpiteet koskien harrastustoimintaa ja muita kokoontumisia ovat osaltaan vaikuttaneet perheiden avuntarpeeseen.

Vastauksista selvisi, että koko Satakunnan alueella on mittava pula tukiperheistä. Ammatillisia tukihenkilöitäkään ei ole riittävästi. Työntekijöillä toivottaisiin olevan enemmän neuropsykiatrista osaamista ja päihdeosaamista. Huittisten lastensuojelun sosiaaliryöntekijä toi ilmi vastauksissaan, ettei aina ole tarpeeksi henkilöstöä ja taloudellisia resursseja riittävän intensiiviseen perhetyöhön tai -kuntoutukseen. Porin seudulla ongelmana on pitkät jonot mielenterveyspalveluihin, minkä takia lapset ja nuoret eivät aina saa tarvitsemaansa psykiatrista apua.

Ei ole täysin yksiselitteistä, mitkä perheitä tukevat palvelut ovat kaikkein toimivimpia. Jokainen perhe on omanlaisensa kokonaisuus ja se mikä auttaa toiselle perheelle, ei toiselle ole lainkaan tarkoituksenmukaista. Usein perhetyö ja -kuntoutus ovat toimivia palveluita tukea tarvitseville perheille, myös perheelle myönnetystä taloudellisesta tuesta on ollut hyötyä.

Lastensuojelun perhepalveluissa työskentelevä hyötyy monenlaisesta lisäosaamisesta. Vastauksissa mainittiin useaan otteeseen neuropsykiatrinen osaaminen sekä mielen-terveys- ja päihdeosaaminen. Muita mainittuja aihealueita olivat osaaminen liittyen traumatyöhön, kiintymyssuhdehäiriöihin, mentalisaatioon, positiiviseen pedagogiikkaan (esimerkiksi Ihmeelliset vuodet) ja kriisityöhön. Tärkeää olisi myös tuntea lastensuojelun lainsäädäntöä.

Esille nousi muinoin Satakunnassa toteutettu Perhe perheessä -palvelu, jonka tarkoituksena on tukea nuoria äitejä ja heidän vauvojaan sijoittamalla heidät ihan oikeaan perheeseen. Palvelu oli hyväksi havaittu, mutta nykyään sitä ei enää tuoteta. Rauman lastensuojelun sosiaaliohjaaja mainitsi tukiasumisesta lastensuojelun asiakkaina oleville nuorille aikuisille, jotka eivät pysty mielenterveysongelmien takia asumaan täysin omillaan.

4.2.2 Miten tutkimus sujui?

Tutkimuksen eteneminen oli huomattavasti hitaampaa kuin osasin odottaa. Tiesin kyllä, että sosiaalityöntekijät ovat ylityöllistettyjä monissa kunnissa, mutta moniin heistä en saanut yhteyttä ollenkaan. Vastausten odotteluun kului valitettavan paljon aikaa. Aluksi tarkoitukseni oli haastatella nimenomaan sosiaalityöntekijöitä, mutta muutamassa tapauksessa sain vastaukset sosiaaliohjaajilta, koska sosiaalityöntekijät eivät olleet tavoitettavissa. Useimmille heistä lähetin kaksi eri sähköpostia, tavoittelin puhelimitse ja sähköpostitse. Tässä ehkä huomaa konkreettisesti sen, kuinka kiireisiä lastensuojelun sosiaalityöntekijät ovat. Mainitsin viesteissäni, että kyselystä saa kiel-

täytyä, mutta keneltäkään en saanut edes tällaista vastausta. Kun sain kontaktit haastateltaviin sosiaalityöntekijöihin ja -ohjaajiin, yhteistyö heidän kanssaan sujui hienosti. Tutkimuksen etenemistä hidasti kesän aikana työntekijöiden lomat ja omat työni.

Oletin tutkimuksen olevan työläämpää kuin mitä se olikaan. Ehkä haastavinta oli vastausten odottelu, mutta kun vastaussähköpostit olivat saapuneet, niiden muotoileminen lopulliseen muotoon ja analysoiminen olikin yllättävän vähätöistä.

4.2.3 Mitä sitten tarjottaisiin?

Vastauksista kävi ilmi, että Satakunnassa on tällä hetkellä paljon pulaa sekä tukihenkilöistä että -perheistä. Tukiperheet toimivat usein vapaaehtoisesti, mutta tukiperhe-toimintaa on myös ammatillisenä. Tällöin vähintään toisella tukiperhevanhemmista on oltava sosiaali-, terveys- tai kasvatusalan ammatillinen koulutus. (Pelastakaa Lapset ry, 2021) Metsäkoto Oy voisikin tarjota ammatillista tukihenkilö- ja tukiperhetoimintaa. Etenkin koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilanteen takia monen perheen tilanteet ovat kriisiytyneet ja mahdolliset etäopiskelut ja -työt tuovat entistä enemmän haasteita perheiden arkeen. Kaikilla vanhemmilla ei ole riittävästi voimavaroja tukea lasten kotiopiskelua, joten tässäkin asiassa tukihenkilötoiminta olisi varmasti hyödyksi. Kotona opiskelevia lapsia voitaisiin auttaa koulutehtävissä ja viedä ulos, jotta vanhemmat saisivat hetken hengähtää. Vanhemmatkin voisivat hyötyä tukihenkilöltä saatavasta keskusteluavusta ja miksei konkreettisestakin avusta uudenlaiseen arkeen.

Metsäkoto Oy voisi kouluttaa henkilöstöään neuropsykiatriseen osaamiseen sekä mielenterveys- ja päihdeosaamiseen. Tällaisella osaamisella yritys voisi markkinoida itseään ja näin ollen saada hyvin palveluitaan myytyä sosiaalitoimelle. Muita hyviä lisäkoulutuksia olisivat osaaminen liittyen traumatyöhön, kiintymyssuhteisiin ja kriisityöhön.

Aiemmin hyväksi havaittua Perhe perheessä -palvelua ei enää tuoteta Satakunnassa, koska siihen sopivia halukkaita perheitä ei ollut helppo löytää. Ulvilassa toimii 7-paikkainen Lehmuskolo Oy:n perhetyön yksikkö Haikaranpesä, jonne voidaan sijoittaa

kolme nuorta äitiä lapsineen ja lisäksi yksi raskaana oleva nuori. (Lehmuskolo Oy, n.d.) Porissa on myös Porin ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n järjestämänä tuettua asu-
mista haastavissa tilanteissa oleville perheille. (Porin ensi- ja turvakotiyhdistys ry, n.d.) Metsäkoto voisi tarjota jotain samansuuntaista, mikäli sopivia tiloja ja muita re-
sursseja löytyy.

5 POHDINTA – MITÄ JÄI KÄTEEN?

Kun kävimme läpi Metsäkoto Oy:n toimitusjohtajan kanssa sitä, miten lähtisin työtä tekemään, tuntui edessä olevan aivan valtava urakka. Minun oli vaikea saada kiinni siitä, mitä kannattaisi tehdä ensimmäisenä, kun saan opinnäytetyön suunnitelman tehtyä ja hyväksytyksi. Minulla oli kovat paineet työn onnistumisesta. Ajattelin, etten ikinä osaisi kirjoittaa tarpeeksi vakuuttavaa ja hienoa tekstiä.

Kun sain odotella sosiaalityöntekijöiden vastauksia viikko toisensa jälkeen, olin varma, ettei kukaan tulisi vastaamaan minulle. Tiesin lastensuojelun työntekijöiden olevan hyvin ylityöllistettyjä, mutta en silti osannut odottaa tällaista vastaanottoa. Onneksi lopulta jotkut sosiaalityöntekijöistä ehtivät hienosti vastaamaan minulle ja keksin lähestyä lopuissa tapauksissa sosiaaliohjaajia. Heidät tuntui tavoittavan paljon helpommin kuin sosiaalityöntekijät.

Koska jokaiselta taholta lähestyin kerrallaan vain yhtä työntekijää, kysely ei ollut ehkä niin luotettava kuin jos se olisi lähetetty esimerkiksi kaikille avopalveluista vastaaville sosiaalityöntekijöille ja -ohjaajille. Tällöin olisin kuitenkin joutunut odottamaan vielä paljon kauemmin ja vastausten käsittelyyn olisi kulunut rutkasti enemmän aikaa. Näin jälkeinpäin ajateltuna jonkinlainen ryhmässä tuotettava kysely olisi tuonut luotettavuutta, mutta tiedän että työntekijöiden olisi hankala sopia sellainen ajankohta, jolloin kaikki ehtisivät paikalle yhtä aikaa.

Paikkakunnista riippumatta vastauksissa oli paljon samankaltaisuutta, mikä omalla tavallaan tuo vakuuttavuutta ja luotettavuutta kartoitukseen. Kaikki olivat muun muassa sitä mieltä, että koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne on hankaloittanut monien perheiden tilannetta entisestään. Vastauksissa toistui myös useasti tarve henkilöstölle, jolla olisi osaamista liittyen mielenterveysongelmiin ja neuropsykiatrisiin oireyhtymiin.

Mietin, saanko ikinä vastauksista irti mitään sellaista, josta Metsäkoto Oy voisi hyötyä. Muistutin itseäni siitä, että jos kaikki vastaisivat suoraan, ettei mitään tarpeita tai puutteita lastensuojelun perhepalveluissa olisi, saataisiin siitäkin silti jotain irti yrityksen kannalta. Ei kannata suunnitella sellaista, jolle ei ole mitään tarvetta ja jota mikään kunta ei halua varmasti ostaa. Esille nousi kuitenkin esimerkiksi edellä mainitsemani mielenterveys- ja nepsy-osaaminen.

Koen kehittyneeni sosiaalialan ammattilaisena opinnäytetyöprosessin aikana. Kun lopulta aloin saamaan vastauksia, koin onnistumisen tunnetta. Kirjoittamisen aloittaminen on ollut joka kerta hankalaa, mutta kun alkuun olen päässyt, tekstiä onkin syntynyt kuin itsestään. Aiheen tutkiminen on tuonut lisää ymmärrystä ja tietoa lastensuojelun avopalveluista ja palvelujärjestelmästä, vaikka mielestäni tiesin melko paljon jo ennestään. Muistan että opinnäytetyön aiheen keksiminen oli hankalaa silloin aikoinaan, mutta mieleeni on tullut jälkepäin kaikenlaisia mielenkiintoisia tutkimusongelmia. Monta kertaa olen pohtinut jopa ääneen, etten tee enää ikinä yhtään tutkimusta enkä ainakaan opinnäytetyötä. Kiinnostavia ja vain vähän tutkittuja aiheita on silti paljon, joten saa nähdä mitä tulevaisuus sosiaalialan asiantuntijana tuo tullessaan.

LÄHTEET

Keski-Satakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. (2021) Lastensuojelu. Haettu 31.7.2021 osoitteesta <https://kessote.fi/palvelu/lastensuojelu/>

Lastensuojelulaki 417/2007 muutoksineen. Haettu 31.7.2021 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Lehmuskolo Oy. (n.d.) Perhetyön yksikkö Haikaranpesä. Haettu 8.12.2021 osoitteesta <https://lehmuskolo.fi/etusivu/palveluyksikot/haikaranpesa/>

Metsäkoto Oy. (2021). Yritys. Haettu 31.7.2021 osoitteesta <http://www.metsakoto.fi>

[Pelastakaa Lapset ry. \(2021\) Ammatillinen tukiperhetoiminta vahvempaa tukea tarvitseville.](https://www.pelastakaalapset.fi/tukea-lapsille-ja-perheille/tukiperheet/ammattillinen-tukiperhetoiminta-vahvempaa-tukea-tarvitseville/) Haettu 3.12.2021 osoitteesta <https://www.pelastakaalapset.fi/tukea-lapsille-ja-perheille/tukiperheet/ammattillinen-tukiperhetoiminta-vahvempaa-tukea-tarvitseville/>

[Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymä. \(n.d.\) Lastensuojelu.](https://www.eposa.fi/palvelut/sosiaalipalvelu/perhepalvelut/lastensuojelu/) Haettu 31.7.2020 osoitteesta <https://www.eposa.fi/palvelut/sosiaalipalvelu/perhepalvelut/lastensuojelu/>

[Pori. \(n.d.\) Avohuolto.](https://www.pori.fi/sosiaali-ja-terveys/sosiaali-ja-perhepalvelut/lastensuojelu/avohuolto) Haettu 31.7.2021 osoitteesta <https://www.pori.fi/sosiaali-ja-terveys/sosiaali-ja-perhepalvelut/lastensuojelu/avohuolto>

[Pori. \(n.d.\) Perusturva.](https://www.pori.fi/organisatio/toimialat/perusturva) Haettu 31.7.2021 osoitteesta <https://www.pori.fi/organisatio/toimialat/perusturva>

[Porin ensi- ja turvakotiyhdistys ry. \(n.d.\) Asuminen.](https://ensijaturvakotienliitto.fi/porinensijaturvakoti/palvelut/asuminen/) Haettu 8.12.2021 osoitteesta <https://ensijaturvakotienliitto.fi/porinensijaturvakoti/palvelut/asuminen/>

Rousu, S. & Holma, T. (2003) Lastensuojelupalvelujen hankinta ja tuottaminen. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 muutoksineen. Haettu 31.7.2021 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Sosiaaliohjaaja (17.6.2021). Porin perusturva.

Sosiaaliohjaaja (12.8.2021). Rauman sosiaalitoimisto.

Sosiaaliohjaaja (4.11.2021). Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymä.

Sosiaalityöntekijä (19.05.2021). Lastensuojelun kehittämissyksikkö.

Sosiaalityöntekijä (10.6.2021). Huittisten perhekeskus.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2020) Tilastoraportti 28/2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020070146531>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021) Lapsiperheiden kotipalvelu. Haettu 17.11.2021 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/lapsiperheiden-kotipalvelu>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021) Lastensuojelun avohuolto. Haettu 31.7.2021 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021) Perhekuntoutus. Haettu 17.11.2021 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet/perhekuntoutus>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021) Tukihenkilöt -ja perheet. Haettu 17.11.2021 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/tukihenkilot-ja-perheet#Tukiperheet>

Tilastokeskus. (2021) Kuntien avainluvut. Haettu 1.8.2021 osoitteesta https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kuntien_avainluvut/

Viikka, Hanna. (2021) Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Vilén, M., Seppänen, P., Tapio., N & Toivanen, R. (2010) Kohtaamisia lapsiperheissä: Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja.

Hei,

Olen Mirva Korvala, sosionomiopiskelija Satakunnan ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä eräälle yksityiselle lastensuojelualan yritykselle, joka suunnittelee tällä hetkellä perhetukikeskusta. Tarkoitukseni on kartoittaa, millainen tarve eri puolilla Satakuntaa on lastensuojelulain mukaisille perhepalveluille. Kartoituksen tavoitteena on auttaa yritystä suunnittelemaan perhetukikeskuksen tarjoamia palveluita. Lisäksi olen kiinnostunut koronapandemian aiheuttaneen poikkeustilanteen vaikutuksista lastensuojelun asiakkaina olevien perheiden hyvinvointiin.

Kyselyt teetan sähköpostikyselyinä muutamalle Satakunnan alueella toimivalle, lastensuojelusta/lastensuojelun perhetyöstä vastaavalle sosiaalityöntekijälle tai -ohjaajalle. Kyselyssä on 9 kohtaa, joihin vastataan sellaisella laajuudella kuin vastaajasta itsestään tuntuu sopivalta. Vastaan tarvittaessa kaikkiin teitä askarruttaviin kysymyksiin liittyen opinnäytetyöhöni. Voitte olla myös yhteydessä opinnäytetyöni ohjaajaan Seppo Pamppuseen (yhteystiedot viestin lopussa).

Olisin enemmän kuin kiitollinen, jos pystytte vastaamaan teettämäni kyselyyn. Lyhyet ja ytimekkäätkin vastaukset ovat tutkimukseni kannalta kullakin arvoisia. Mikäli toivotte etten siteeraa työhöni sellaisenaan ajatuksianne, otan sen huomioon kirjoitusprosessissa. Toivon pikaista vastausta, jotta opinnäytetyöni pääsee etenemään. Jos koette olevanne väärä ihminen vastaamaan kyselyyn, toivon saavani teiltä jonkun muun organisaationne lastensuojelun perhetyöstä vastaavan yhteystiedot.

Kysymykset:

Millaisissa tilanteissa asiakkainanne olevat perheet ovat, ts. miksi asiakkuus on alkanut?

Millaisia lastensuojelulain mukaisia palveluita teillä tällä hetkellä tarjotaan?

Mitkä avoimuuden tukitoimistanne ovat useimmiten osoittautuneet perheiden tavoitteita tukeviksi?

Miten koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne on näkynyt tukea tarvitsevien lapsiperheiden arjessa?

Onko poikkeustilanne mielestänne lisännyt tarvetta palveluiden tuottamiselle?

Onko jokin palvelu sellainen, johon on hankala löytää resursseja (esim. riittävästi ammattitaitoisia työntekijöitä, tiloja palvelun toteuttamiseen, palvelujen sijainti, tarpeeksi aikaa asiakastyölle, tietyn osa-alueen osaaminen, kuten nepsy-osaaminen)?

Olisiko tarvetta sellaisille palveluille, joita ei voida tällä hetkellä tarjota?

Mitä lisäkoulutuksia suosittelisitte työntekijälle, joka työskentelee erilaisissa elämäntilanteissa olevien perheiden kanssa?

Voinko lähestyä teitä uudestaan sähköpostitse tai puhelimitse lisäkysymysten merkeissä, jos tutkimuksen kannalta on tarpeen täydentää tai täsmentää joitakin kohtia?

Ystävällisin terveisin,

Mirva Korvala

puhelinnumero

mirva.korvala@student.samk.fi

Lehtori Seppo Pamppunen
0447103438
seppo.pamppunen@samk.fi